

Písomný výstup pedagogického klubu

1. Prioritná os:	Vzdelávanie
2. Špecifický cieľ:	1.1.1 Zvýšiť inkluzívnosť a rovnaký prístup ku kvalitnému vzdelávaniu a zlepšiť výsledky a kompetencie detí a žiakov
3. Prijímateľ:	Stredná priemyselná škola technická, Komenského 5, 085 42 Bardejov
4. Názov projektu:	Inovujeme a vzdelávame pre prax
5. Kód projektu ITMS2014+	312011Z527
6. Názov pedagogického klubu:	14a Klub učiteľov ČG
7. Meno koordinátora pedagogického klubu	PaedDr. Zuzana Hiščárová
8. Školský polrok	I.polrok 2022/2023
9. Odkaz na webové sídlo zverejnenej správy	https://iavpp.spsbj.sk/

10.

Stručná anotácia

Cieľom písomného výstupu je zhodnotenie činnosti Klubu učiteľov čitateľskej gramotnosti v prvom polroku školského roka 2022/2023, dodržanie plánu práce pedagogického klubu a prijatie záverov a odporúčaní pre ďalšiu pedagogickú prax.

Kľúčové slová

čitateľská gramotnosť, metakognícia, práca s odborným textom, podnecovanie čitateľskej gramotnosti, informačno-komunikačné technológie a zručnosti, metóda splyvavého čítania, pedagogická skúsenosť

Zámer a priblíženie témy písomného výstupu

Témou písomného výstupu Klubu učiteľov čitateľskej gramotnosti je analýza činnosti klubu počas prvého polroka v školskom roku 2022/2023, porovnanie skúsenosti jednotlivých členov klubu, priblíženie tém zameraných na čitateľskú gramotnosť a na jej miesto vo vzdelávaní, metakogníciu, porozumenie a vyhľadávanie nových textov, prácu s odborným textom, analýzu metódy splyvavého textu, podnecovanie čitateľskej gramotnosti a odovzdanie si medzipredmetovej pedagogickej skúsenosti.

Jadro:

Všetky stretnutia Klubu učiteľov čitateľskej gramotnosti sa pridržali hlavného cieľa celého projektu - Zvýšiť inkluzívnosť a rovnaký prístup ku kvalitnému vzdelávaniu a zlepšiť výsledky a kompetencie detí a žiakov. Klub učiteľov čitateľskej gramotnosti pracoval počas prvého polroka školského roka 2022/2023 formou pravidelných stretnutí.

Všetky stretnutia klubu sa uskutočnili prezenčne, spolu klub zasadal desaťkrát. Členovia Klubu učiteľov čitateľskej gramotnosti sa stretávali pravidelne dvakrát mesačne mimo svojho vyučovacieho procesu. Stretnutia sa uskutočňovali na základe plánu pracovných činnosti pedagogického klubu.

Každé zo stretnutí bolo zamerané vždy na inú tému z plánu pracovnej činnosti pedagogického klubu. Členovia klubu, učitelia rôznych aprobácií a odborných predmetov, si vymieňali svoje skúsenosti, nápady a postrehy z vyučovacieho procesu.

Prvé stretnutie bolo zamerané na analýzu miesta čitateľskej gramotnosti vo vzdelávaní a na aktualizáciu plánu činnosti pedagogického klubu. V oblasti čitateľskej gramotnosti sme sa snažili dosiahnuť, aby žiak našej školy:

- mal k čítaniu pozitívny prístup – rád čítal,
- pochopil úlohy a ich účel,
- využíval doterajšie vedomosti na získanie porozumenia z kontextu,
- na overenie používal sebaevalvačné stratégie.

Počas druhého stretnutia sme sa zamerali na spätné hodnotenie hodín, počas ktorých sme v predchádzajúcom období využili rôzne stratégie na zlepšenie čitateľskej gramotnosti žiakov. Členovia klubu prezentovali jednotlivé texty, ktoré na hodinách využili a zároveň predstavili aktivity a činnosti, ktoré s danými textami súviseli. Zároveň sme zhodnotili pozitíva a negatíva využitia konkrétnych literárnych, ale aj odborných textov, rovnako aj klady a zápory využitých stratégií a jednotlivých aktivít počas hodín, pričom následne prebehla diskusia, počas ktorej sme si navzájom poskytli tipy na rôzne inovácie a zlepšenia.

Cieľom tejto výmeny skúseností a nápadov bolo zatriktívnenie vyučovacích hodín z jednotlivých predmetov pomocou využitia rôznych stratégií na podporu čitateľskej gramotnosti. Počas tohto stretnutia sme sa opätovne zhodli na nevyhnutnosti zvyšovania čitateľskej gramotnosti žiakov, a to nielen v oblasti literárnych textov, ale aj tých odborných. Zdôraznili sme zároveň potrebu výberu vhodného textu, rovnako aj aktivít, ktoré sa na hodine použijú.

Témou tretieho stretnutia klubu bola práca s textom a vyhľadávanie nových textov v spojení s diskusiou učiteľov. Počas stretnutia si účastníci klubu prečítali informačný text vypracovaný k téme stretnutia (Príloha 1). Následne začala diskusia so zameraním na spracovanie a vyhľadávanie textu ako učebného materiálu pre žiakov. Počas diskusie sa vymenili rôzne názory, navrhli sa zlepšenia a vymenili sa nápady a tipy, ako zlepšiť schopnosť žiakov vyhľadávať text na internete a spracovať ho do vhodnej podoby pre osobný úžitok a rozvoj žiaka. Navrhli sa stratégie, ako implementovať nové poznatky do vyučovacieho procesu. Cieľom diskusie bolo vytvoriť podmienky pre žiakov na zlepšenie orientácie v informačnom šume textových údajov a vyvinúť stratégie na implementovanie týchto poznatkov pre rôzne formy vyhľadávania textových dokumentov. V závere diskusie sa členovia klubu zhodli na tom, že žiaci nemajú dostatočné informácie pri vyhľadávaní textových poznatkov z online prostredia, a to nadväzuje na neaktuálnosť, či nepravdivosť niektorých údajov od študenta. Oboznámenie sa s praktikami spracovania textu a vyhľadávania textu na internete dokáže zlepšiť schopnosť orientácie žiaka v online prostredí a držať sa relevantných a aktuálnych informácií, ktoré sa pri osvojení správnych návykov zvyknú časom a praxou ešte viac prehĺbiť.

Príloha 1

1 Práca s textom

Pri práci s textom treba brať do úvahy rôzne faktory, ktoré nám dokážu pomôcť pracovať efektívne a metodicky. Proces práce s textom sme zhrnuli do 6-tich hlavných bodov:

1. Rýchly prehľad

Text si zvyčajne vyberáme pre vzdelávacie, informačné či záujmové účely. Pri neznámom texte nevieme dopredu určiť, či sme si vybrali dobre, resp. či sú pre nás potrebné všetky informácie z textu. Pomôcť dokáže rýchle prelistovanie/prezretie vybraného textu, čím získame elementárne informácie o možných kapitolách či sekciách, ktoré by pre nás mohli mať prínos, alebo by nás zaujali.

2. Zhrnutie textu

Ak si nie sme istí, či mal pre nás prečítaný text zmysel, môžeme si skúsiť spraviť zhrnutie z toho, čo sme už prečítali. Ak dokážeme vyjadriť hlavnú myšlienku z prečítaného obsahu, text sme čítali s porozumením a mal pre nás zmysel.

3. Identifikácia textu

V závislosti od typu textu sa v ňom môžu okrem relevantných informácií nachádzať aj informácie nepotrebné, resp. text sa môže rozvíjať do príliš veľkej hĺbky a detailov. Pomôcť by mohlo vyselektovanie pre nás zaujímavého/potrebného textu, napr. zvýraznením dôležitých úsekov v digitálnej podobe, či zvýraznením fixkou pri texte v písanej podobe.

4. Otázky z textu

Súčasťou spracovania textu môže byť vytvorenie otázok po prečítanej kapitole, resp. sekcii. Odpovedanie si na otázky, prípadne diskusia z vybraného textu, nám pomôže k dôkladnejšiemu porozumeniu textu.

Pri tvorbe otázok sa môžu vyskytnúť otázky také, na ktoré nevieme odpovedať ani po dôkladnom prečítaní textu, resp. nám napadli otázky nad rámec – rozširovanie danej témy. Tieto otázky je dobré si zapísať a snažiť sa ich neskôr zodpovedať, napr. z iného zdroja alebo aj v rámci diskusie.

5. Viac zdrojov

Ak sa prečítaný text zhoduje s osobnými preferenciami, nie je na škodu rozšíriť si obzor z danej témy aj z iného textu (materiálu) s podobnou tematikou. Takéto texty si môžeme potom porovnať a povyberať relevantné informácie, ktoré sa v rámci rôznych zdrojov dopĺňajú (alebo odstraňujú informácie, ktoré si protirečia). Súčasťou rozširovania si obzoru môže byť okrem vyhľadávania podobných (rovnakých) tém aj vyhľadanie témy so súvisiacou tematikou. Veľmi

praktickou pomôckou je hľadanie textu aj v iných jazykových verziách (napr. čeština, angličtina).

1. Spracovanie textu

Po dôkladnom prečítaní textu nasleduje jeho spracovanie, ktoré môže mať textovú (správa, referát) alebo grafickú (prezentácia) podobu. Pri prezentácii sa kladie dôraz na kľúčový obsah – zvyšok sa predvedie v rámci diskusie. Pri textovej podobe dbáme na vlastné logické členenie textu prostredníctvom nadpisov, podnadpisov, odsekov, a správnu postupnosť textu (nadväzovanie informácií). Niektoré informácie je lepšie znázorniť alebo previesť do tabuľkovej formy, diagramu či prostredníctvom obrázka.

Na záver je dobré prekontrolovať svoje spracovanie textu finálnym prečítaním si svojej tvorby nahlas, nechať text prečítať iným človekom, či dať si pauzu na pár hodín/dní a znovu si to prejsť neskôr s čerstvou hlavou.

2 Vyhľadávanie nových textov na internete

Nové texty na internete vyhľadávame prevažne prostredníctvom internetových vyhľadávačov, ako sú Google, Yahoo, Bing, či z online databáz a knižníc, ako je napr. Wikipédia či Google Scholar. Vyhľadávanie nových textov na webe je podmienené kľúčovými slovami a použitými znakmi. Nie všetky vyhľadávače podporujú vyhľadávanie špeciálnych znakov (napr. %) či interpunkčných znamienok (napr. ?, !). Niektoré matematické znaky však podporované sú, čo pomôže pri hľadaní konkrétnej rovnice či segmentu kódu.

Pri vyhľadávaní na základe kľúčových slov sa snažíme vybrať slová také, ktoré najšpecifickejšie definujú hlavnú myšlienku. Weby fungujú pre vyhľadávače prostredníctvom meta dát, ktoré slúžia na to, aby človeka naviedli práve vďaka kľúčovým slovám k relevantnému obsahu. Kľúčové slová môžu byť jednoslovné aj viacslovné, môže sa použiť aj vyhľadávacia fráza.

2.1 Vyhľadávanie prostredníctvom online vyhľadávačov

Vyhľadávače triedia niekoľko miliónov aktívnych stránok pre možnosť poskytnutia relevantného obsahu pri vyhľadávaní kľúčovej frázy. Medzi vyhľadávače s najväčším katalógom stránok patrí bezpochyby Google, ktorý vďaka svojim prepracovaným algoritmom ponúka najrôznejšie výsledky. Druhý najpoužívanejší – Bing zase ponúka šikovnú funkciu zúženia vyhľadávania pomocou automatického dopĺňania. Pri vyhľadávaní existuje sada pravidiel, ktoré môžu vyhľadávanie uľahčiť či zúžiť:

Úvodzovky

Pri hľadaní konkrétneho výrazu cez online vyhľadávače nám môžu pomôcť úvodzovky. Uzavretie hľadaného výrazu do úvodzoviek vyzve vyhľadávací nástroj, aby konkrétne slovo alebo fráza bola určite zahrnutá do vyhľadávania.

Počas štvrtého stretnutia si účastníci klubu prečítali pracovný list (Príloha 2) vypracovaný na tému Úlohy a otázky, vďaka čomu sa zoznámili s témou. Následne začala diskusia so zameraním na správnu formuláciu úloh a kladenie otázok. Členovia klubu sa zhodli, že správna formulácia a kladenie otázok vo výraznej miere ovplyvňuje vyučovací proces a smer, kam sa bude uberať. Správna formulácia úloh a otázok značne pomáha žiakom pri pochopení toho, čo od nich učiteľ vyžaduje.

Príloha 2

1 ÚLOHY

Úloha môže byť zložená z viacerých čiastkových úloh, ktoré sú od seba neoddeliteľné (napr. sa viažu sa na ten istý východiskový text alebo na spoločnú úlohovú situáciu), sú s celým úlohovým komplexom obsahovo spojené, každá z nich má priradené svoje poradové číslo a každá z nich je vyhodnocovaná (skórovaná) nezávisle na ostatných čiastkových úlohách.

Test sa zostavuje podľa premysleného plánu z úloh, ktoré majú byť obsahovo, procesuálne i vzhľadom na svoju formu rozmanité. Výraz batéria úloh hovorí okrem iného aj to, že každá úloha v didaktickom teste je vlastne samostatný test! Úlohy spolu tvoria vyšší celok, ktorý má určité synergické vlastnosti, ale zároveň každá úloha (aj čiastková) je zmysluplná sama o sebe a možno ju analyzovať i hodnotiť ako takú. Tým sa didaktické testy líšia od iných typov testov, napríklad od psychologických, kde jednotlivá úloha je nahraditeľnou zložkou homogénneho testu.

So skupinami testových úloh sa však môžeme stretnúť aj pri školskom testovaní. Býva to častejšie až pri sekundárnom spracovaní testových výsledkov. Pravda, dodatočné zoskupovanie príbuzných úloh by nebolo možné, keby ich autor netvoril, resp. nevyberal do testu už s vzhľadom na toto preskupenie.

2 OTÁZKY

Pod pedagogickou komunikáciou nechápajú len otázky kladené vo vyučovaní, predsa sa s ňou najčastejšie spájajú. Otázky majú funkciu organizačnú, vzdelávaciu a výchovnú. Jedným zo základných prostriedkov pedagogickej komunikácie a efektívnym prostriedkom naplňovania výchovno-vzdelávacích cieľov sú otázky učiteľa a odpovede študenta. Aby bola otázka efektívna mala by podľa uvedenej autorky spĺňať nasledujúce požiadavky:

1. Mala by byť primeraná, čo znamená, že pri kladení otázok by učiteľ mal vychádzať zo znalosti, vedomosti, schopnosti a zručnosti študentov.
2. Mala by byť zrozumiteľná a stručná. Stručnosť je dôležitým prvkom zrozumiteľnosti, aby študent nestratil zmysel a podstatu obsahu otázky.
3. Mala by byť jednoznačná, čo znamená, že otázka pripúšťa iba jeden spôsob odpovede. Pokiaľ sú možné aj viaceré rôzne odpovede, má ich učiteľ rešpektovať bez ohľadu na vlastný názor.
4. Mala by byť vecne správna a presná, čo znamená, že má spĺňať didaktickú zásadu vedeckosti.

5. Mala by byť správna po jazykovej stránke, čo znamená že učiteľ pri kladení otázok musí dbať na gramatickú a štylistickú správnosť.

Pri formulovaní a kladení otázok je potrebné riadiť sa nasledujúcimi kritériami:

- otázka má byť formulovaná jasne, zrozumiteľne, jednoznačne, konkrétne,
- otázka má byť logicky a štylisticky správna,
- nie je vhodné položiť niekoľko otázok súčasne,
- otázky by mali mať jasnú štruktúru a systém,
- nemali by sa používať otázky s už vopred naznačenou odpoveďou,
- pri kladení otázok je potrebné dbať na tému rozhovoru, riešený problém,
- učiteľ by si nemal na otázku odpovedať sám (okrem tzv. rečnickej otázky),
- pri kladení otázok učiteľom by malo byť oslovených čo najviac študentov,
- po odpovedi by učiteľ mal poskytnúť spätnú väzbu,
- ak študent nevie na otázku odpovedať, má učiteľ položiť otázku doplnujúcu.

2.1 Ako sa zdokonaľiť v kladení otázok?

- Nedávať otázky pre otázky, len aby reč nestála. Kvalita rozhovoru nie je priamo úmerná množstvu prednesených slov.
- Nepýtajme sa na príliš večné údaje. Vyžadujú presné informácie, ktoré nemusia byť dostupné.
- Skúsme preformulovať otázku. Obmenou slov, väzieb sa zvýši pravdepodobnosť pochopenia otázky.
- Odpovedajte na otázku protioťou. „Aké to má nedostatky?“ položte otázku „Aké to má klady?“
- Neklášť príliš osobné otázky. Pôsobia vtieravo, najmä ak sú vyslovené pred inými, v skupine.
- Vyhýbajte sa otázkam, na ktoré sa dá odpovedať „áno“, „nie“. Tímia rozhovor podobne ako „Je nutné ...?“, „Musí to ...?“.

Témou piateho stretnutia klubu bola metakognícia. Metakognitívna učebná stratégia pomáha žiakovi analyzovať, získavať, využiť a zapamätať si potrebné informácie. Praktizovaním a aplikovaním metakognitívnych stratégií sa žiaci stávajú dobrými čitateľmi, schopnými pracovať s akýmkoľvek textom v rámci všetkých vyučovacích predmetov.

Metakognitícia sa uplatňuje v troch fázach, v prvej fáze si žiak pred čítaním textu pripraví plán – premýšľa nad témou, prečíta si poznámky k textu, nadpisy, popremýšľa, čo o téme vie. V druhej fáze žiak monitoruje počas čítania vlastné porozumenie textu, prepája prečítané s existujúcimi poznatkami a skúsenosťami, napíše si poznámky, otázky a komentáre. V poslednej, tretej fáze žiak overuje a vyhodnocuje výsledky čítania (učenia sa), vypracovaním úloh k textu. Pre lepšie identifikovanie vlastného učebného štýlu a pre poznanie vlastných procesov myslenia je potrebné poznať viac čitateľských stratégií podporujúcich učenie sa žiaka.

Na šiestom stretnutí členov klubu sme sa zamerali na tému odbornej literatúry a práce s ňou na stredných školách. Každý z nás má skúsenosti s rozborom textu pri výučbe a uvedomuje si, že práca s odborným článkom vyžaduje dávku úsilia a koncentrácie u žiakov. Stretávajú sa tu s odbornou terminológiou a štylizáciou textu, odlišnou od prózy, poézie, bulvárnych článkov a pod. Funkcia odborného štýlu je odborne-informatívna, preto má čitateľa informovať a poučiť ho vo vybranej odbornej oblasti. Informácie tohto charakteru by mali byť správne a fakticky presné. Odborné články, určené pre študentov stredných škôl sú štylizované primerane ich veku a intelektu, preto pri pravidelnom nácviku práce s takouto literatúrou by mali textu ľahšie porozumieť. Jednou z možností štúdia odborných textov je metóda **SQ3R**. Jej podstata spočíva v piatich krokoch:

S= survey (prehľad, prieskum). Ak žiaci získajú určitú predstavu o texte, zvyšujú si šance na rýchle pochopenie jeho obsahu. Znamená to hľadanie informácií o jadre témy, autorovi, jeho motivácii, literatúre, ktorú použil pri písaní a pod. Takto si publikáciu alebo článok dokážu žiaci lepšie zaradiť do daného odboru, čo v našom prípade bolo staviteľstvo. Študenti tohto odboru sa orientujú v danej oblasti, preto boli odbremenení od zdĺhavého vyhľadávania informácií. Keďže ich čakala práca s manuálom, nebolo potrebné zisťovať ani fakty o autorovi textu.

Q= questions (otázky). V tejto fáze Robinson svojim žiakom odporúča zamyslieť sa nad tým, čo všetko už o téme vedia, text odložiť a pripraviť si otázky, viažuce sa k článku, príp. k publikácii. Otázky, na ktoré chcú pri čítaní spoznať odpoveď, si zapisujú. Rovnakým spôsobom odporúča pracovať aj s nadpismi, ktoré si žiaci môžu preformulovať na otázky.

R= read (čítanie). Text je potrebné si jedenkrát pozorne a dôkladne prečítať. Neskôr postupovať po častiach, robiť si poznámky a odkazy, vytvárať vlastné symboly a používať lepšie papieriky.

R= recite (reprodukcia, recitácia). Nasleduje zhrnutie obsahu s použitím týchto postupov: žiak odpovedá na vopred pripravené a zapísané otázky, predstavuje si, že obsah rozpráva niekomu, kto o téme nič nevie a vypracuje si myšlienkovú mapu s hierarchickým usporiadaním kľúčových pojmov.

R= review (pohľad späť). V záverečnej fáze žiaci porovnávajú výsledky s predstavami, ktoré mali pred čítaním. Mali by sa zamyslieť nad tým, či našli odpovede na položené otázky alebo či sa neobjavili nové otázky, ktoré motivujú k opakovanému čítaniu vybraných častí textu.

Podľa skúseností našich kolegov pedagógov nie vždy takýto postup prináša uspokojivé výsledky. Podstatnú úlohu tu hrá vedomostná úroveň žiaka a jeho prístup k činnosti. Ak ide o

žiaka so slabším priemerom a zníženou schopnosťou koncentrácie, je práca s textom náročná preňho aj pre pedagóga a očakávané výsledky sa ťažko dosahujú.

Súčasťou práce s akýmkoľvek textom sú aj **skimming a scanning**. Cieľom skimmingu je odhaliť hlavnú myšlienku alebo podstatu textu. Najprv je potrebné daný materiál rýchlo prejsť očami. Dôležité je všímať si nadpisy, podnadpisy, zvýraznené slová, ak sú prítomné, aj obrázky. Je to rýchle čítanie bez zameriavania sa na detaily. Malo by slúžiť na rozhodnutie, či sa textu budeme venovať hlbšie alebo nie. Cieľom scanningu je zistenie konkrétnej informácie alebo hľadanie konkrétnych údajov. Čitateľ pri scanningu číta pomerne rýchlo. Skenovaním textu možno nazvať aj hľadanie konkrétnych údajov, napríklad telefónnych čísel, odchodov vlakov a pod. Scanning pomáha zvyšovať efektivitu pri štúdiu, výskume alebo písaní poznámok. Obidve techniky sú našimi pedagógmi využívané pomerne často a pre žiakov sú prijateľnejšie ako niektoré z postupov metódy SQ3R, náročné na čas a koncentráciu.

Štúdium akéhokoľvek textu je výzvou pre každého pedagóga. Študenti sú na rôznych úrovniach v oblasti čitateľskej gramotnosti, práca s textom je pre niektorých radosťou, pre iných utrpením. V konečnom dôsledku sa úspech dostaví aj u menej nadaných študentov, no vyžaduje si to prax a čas. Na odbornej škole je odborný text samozrejmosťou a pedagóg musí viesť žiakov k presvedčeniu, že odborná literatúra je základom prípravy na ich budúce povolanie.

Príloha 3

Ukážka pracovného listu

Téma: RUCNÁ VÝROBA BETÓNU (MAKING CONCRETE BY HAND)

Druh odborného textu: manuál

Ročník: štvrtý, Odbor: staviteľstvo

Task 1 Write down at least five questions concerning the topic (concrete and its handmade production) and try to discuss about them

Task 2 Read the text carefully and find the answers to the questions below the text

Concrete is a building material that's comprised of fine and coarse materials bound together with cement. If you need to do improvements on your home, you may want to make some concrete yourself. To create your own concrete, you'll need to make or purchase cement and mix it with other materials to create a soft concrete that you can work with. Alternatively, you can purchase pre-mixed concrete and add water to create workable concrete. Regardless of what you decide to do, creating concrete is easy as long as you have the right materials and tools.

How can you make your own concrete?

Mix on a smooth clean surface such as a large piece of packing case plywood or a concrete slab. Measure out the fine and coarse aggregates into a compact pile. Form a crater in the top and add the measured quantity of cement. Turn over the mixed at least three times to fully combine the different materials. Form a second crater in the top of the pile and add some of the water. Bring the dry material from the edge of the pile to the water and keep mixing. Add extra water as necessary until a uniform consistency is achieved. Try not to add more water than is necessary for complete mixing and to achieve a workable mix. A workable mix is when the concrete is neither too dry nor too wet and slightly liquid.

1. What does concrete consist of?
2. What is the difference between „fine“ and „coarse“ materials?
3. What does „purchase“ mean? Explain in your own words
4. When do people usually make their own concrete?
5. What aspects are important to make good concrete easily?
6. Has anybody in your family ever tried to make handmade concrete? Was his experience good or bad?

Task 3 Highlight or underline all the unknown words in the text

Mix on a smooth clean surface such as a large piece of packing case **plywood** or a concrete **slab**. Measure out the fine and **coarse** aggregates into a compact **pile**. Form a **crater** in the top and add the measured quantity of cement. Turn over the mixed at least three times to fully combine the different materials. Form a second crater in the top of the pile and add some of the water. Bring the dry material from the **edge** of the pile to the water and keep mixing. Add extra water as necessary until a uniform **consistency** is achieved. Try not to add more water than is necessary for complete mixing and to achieve a **workable** mix. A workable mix is when the concrete is neither too dry nor too wet and slightly liquid.

Task 4 Find out the meaning of the coloured (highlighted) words in the text

- a mass of things laid or lying one on top of another -
- the way in which a substance holds together -
- a type of strong thin wooden board -
- being well manipulated -
- a hole in the ground -
- a large, thick, flat piece of stone or concrete -
- rough or harsh in texture -
- the outside limit of an object, area, or surface -

Task 5 Complete the instructions with the right verbs

ADD (3x) IS MAKE MIX (4x) POUR PUT

How to mix concrete by hand?

- ✓ ... two shovelfulls of sand into a wheelbarrow
- ✓ ... a shovelfull of cement
- ✓ ... these thoroughly with a shovel
- ✓ ... four shovelfulls of gravel ... thoroughly
- ✓ ... a hollow in the middle
- ✓ ... a little water with a hose
- ✓ ... the materials thoroughly
- ✓ ... more water and ... again until the concrete ... the correct thickness

Na siedmom stretnutí členov klubu sme diskutovali o porozumení textu, o jeho interpretácii a o možnostiach, ktoré môže poskytnúť škola nad rámec vyučovacích hodín pre zvýšenie čitateľských zručností a kompetencií žiakov strednej školy. Rozvoj čitateľských schopností a zručností žiakov, ich čitateľských návykov, záujmov, postojov, motivácie k čítaniu a získavaniu vedomostí je základným predpokladom úspešného štúdia. Dominantnou požiadavkou umožňujúcou úspešné začlenenie sa mladého človeka do spoločnosti je čo najefektívnejšie osvojenie si komplexného súboru vedomostí, zručností a postojov. Dnešné rýchle životné tempo a prostredie čoraz viac presýtené informáciami, médiami a novými technológiami núti rozvíjať u mladých ľudí také životné zručnosti, ktoré im umožnia flexibilne reagovať a vyrovnávať sa s rýchlymi a častými zmenami v osobnom, spoločenskom i pracovnom živote. Aby sa mladí ľudia vedeli zorientovať a prispôbiť tempu doby, musia najskôr zvládnuť základné kompetencie, medzi ktoré patrí aj čitateľská gramotnosť a orientácia v problematike. Môžeme konštatovať, že mladí ľudia by mali nadobudnúť aj zručnosť naučiť sa samostatne a efektívne učiť, čoho základnou podmienkou je schopnosť vyhľadávania, triedenia a spracovávania širokej škály informácií. Veľká časť z nich je dostupná práve prostredníctvom klasických, ale najmä interaktívnych médií. Mnohí mladí ľudia svoje postoje a názory preberajú práve zo vzorov v médiách. Preto je nesmierne dôležité, aby vedeli citlivo vnímať a racionálne overiť tieto informácie.

Systematický rozvoj čitateľskej gramotnosti žiakov predpokladá kvalitné plánovanie na úrovni školy. Učitelia by mali spoločne postupovať v príprave cieľov, stratégií a metód pri výbere typov textov, v príprave úloh na porozumenie textu, mali by spoločne konzultovať možnosti skvalitňovania vyučovacieho procesu aj cez rozvoj čitateľskej gramotnosti. Podpora čitateľskej gramotnosti žiakov musí byť súčasťou vzdelávacieho procesu.

Počas ôsmeho stretnutia si účastníci klubu prečítali umelecký text (Príloha 4) vypracovaný na tému Komunikačné zručnosti, vďaka čomu sa zoznámili s témou. Následne začala diskusia so zameraním na získavanie a rozvoj komunikačných zručností ako učebného materiálu pre žiakov. Počas diskusie sa vymenili rôzne názory, navrhli zlepšenia a vymenili nápady, ako zlepšiť schopnosť žiakov efektívne komunikovať a spracovať dané poznatky do vhodnej podoby pre osobný úžitok a rozvoj žiaka i jeho zručností pri komunikácii. Navrhli sa stratégie, ako implementovať nové poznatky do vyučovacieho procesu. Dôležitú úlohu v živote človeka hrá kódovanie a interpretovanie informácie, voľba vhodného komunikačného kanálu, ako aj eliminácia nežiaducich okolností a šumov. Komunikácia nie je len sprostredkovaním obsahu, ale vždy v sebe odráža aj vzájomný vzťah medzi komunikujúcimi a ich doterajšie skúsenosti s

komunikovaním. Na efektívne komunikovanie slúžia rôzne prostriedky a všetky druhy komunikácie majú svoje špecifiká.

Cieľom diskusie bolo vytvoriť podmienky pre žiakov na zlepšenie komunikačných zručností a vyvinúť stratégie, hry, úlohy na implementovanie týchto poznatkov pre rôzne formy práce s textom.

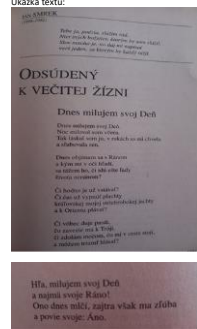
Príloha 4

TÉMA: JÁN SMREK: ODSÚDENÝ K VEČTEJ ŽIZNI. DNES MILUJEM SVOJ DEŇ
ROČNÍK: TRETÍ, STREDNÉ ŠKÓLY
Komunikačné zručnosti, rozvoj čitateľskej gramotnosti

1. Základné komunikačné zručnosti:

Zrozumiteľnosť prejavu overovanie efektu vysielaných správ, kladenie kontrolných otázok, alebo opakovanie správ, schopnosť kľásť rôzne druhy otázok tak, aby vyžadovali využitie odlišných typov myslenia a myšlienkových procesov, orientácia na žiaka, pozitívny prístup, aktívne počúvanie, efektívne načasovanie informácie, využitie zapojenia neformálnych kanálov komunikácie, správne využívanie niektorých gest a symbolov na pozbudenie sympatií – takých, ktoré sú známe obom stranám, schopnosť diagnostikovať potreby, varovať situácie, spoznať, kedy sa stráca záujem, byť pozorným a usilovať sa o empatiu a prosocialnosť, argumentovať...

Ukážka textu:

ÚLOHA 1.: RECITUJEME V NÁLADÁCH

Žiaci čítajú časť básne/veľu v rôznych náladách, ide o to, aby ju povedali rôznym tónom hlasu, ktorý vyjadruje nejaký iný pocit. Veľu by mali povedať šťastne, veselo, nahnevane, vystrašene, ustaratene... Ostatní žiaci v triede hádajú, aký pocit bol vo veľu vyjadrení.

ÚLOHA 2.:Putuje rozprávka po triede

Žiaci majú za úlohu pretransformovať danú báseň na rozprávku. Jeden žiak sa prechádza medzi lavicami. V ruke drží ceruzku a hovorí rozprávku alebo príbeh, ktorý si vymyslel. Po niekoľkých vetách odovzdá ceruzku spolužiakovi, ktorý pokračuje v rozprávaní dovtedy, kým neodovzdá ceruzku ďalšiemu spolužiakovi.

ÚLOHA 3.:Film bez zvuku

Žiaci pozerajú filmy radi. Povedzte im však, že budú pozeráť film bez zvuku. Žiaci pozerajú ukážku z filmu *Sínko v sieťi* (Stefan Uher, 1962), ktorý tematicky súvisí s textom Smreka. Ich úlohou bude vymýšľať si dialógy, ktoré by pravdepodobne mohli postavy viesť medzi sebou.

ÚLOHA 4.: Refaz viet

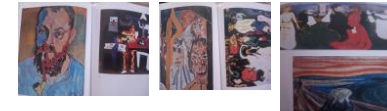
Žiaci tvoria rôzne vety (prvá veta použijú z interpretovanej básne Smreka, ale tak, aby sa v každej nasledujúcej vete opakovalo niektoré slovo z predchádzajúcej vety. Môže sa opakovať ktorékoľvek slovo. Príklad: Ráno vychádza sínko. Sínko zobudí vtáky. Vtáky lietajú. Lietajú aj lietadlá. Lietadlá odlietajú do vzdialených krajín.

ÚLOHA 5.: Príbeh zo zvukov

Žiakom prehráme rôzne zvuky. Napríklad štartovanie auta, kvapkanie dažďa, vrzanie dverí, štekanie psa, ťukanie vetra a podobne. Žiaci si zaznamenajú, čo počuli a ich úlohou je na základe zvukov vytvoriť krátky príbeh. Príbeh potom prečítajú ostatným a môžu k nim nakresliť aj ilustráciu.

ÚLOHA 6.: VYBER ILUSTRÁCIU K BÁSNÍ

Opäť prečítame básne Smreka a ponúkame žiakom rôzne obrázky, majú si vybrať ten, ktorý podľa nich najviac inšpiruje, hodi sa, či opisuje danú básň.

ÚLOHA 7.: Písmeno

Učiteľ určí písmeno a napíše ho na tabuľu. Úlohou žiakov je v danom časovom limite vymyslieť čo najviac slov, ktoré začínajú na toto písmeno.

ÚLOHA 8.: Zložte text!

Žiaci sa rozdelia do skupín. Každá skupina dostane SADU POSTRIHANÝCH SLOV. Úlohou žiakov v skupine je text zmysluplne zložiť a potom pred triedou predniesť, ide o postrihávanú básň Smreka.

ÚLOHA 9.: Rýchlik

Hráči sedia v kruhu. Učiteľ navrhne písmeno, napríklad S ako SMREK. Od tohto okamihu sa rozbieha rýchlik. Všetci žiaci v kruhu hovoria postupne slová začínajúce na určené písmeno. Kto si nemôže spomenúť, vypadáva z hry.

ÚLOHA 10.: Čo bolo na obraz?

Na niekoľko minút premietame na interaktívnej tabuli obraz Vincenta van Gogha, *Hviezdna noc*, ktorý v žiakoch evokuje podobné pocity ako básne Jána Smreka. Po chvíli dáme obraz preč a žiaci spamiäť opíšu, čo videli a ako to na nich pôsobilo.

2. Zásady efektívnej komunikácie

Treba mať na pamäti, že jedine zhoda (kongruenciou) verbálnych a neverbálnych prejavov môžeme u prijímateľa dosiahnuť pocit autentickosti a spravodlivosti.

Komunikácia je efektívna vtedy, keď osoba, s ktorou komunikujeme, pochopí informáciu tak, ako ju zamýšľame komunikovať, aj s jej neverbálnou zložkou. Ak sa nám podari dosiahnuť pochopenie, čo a prečo komunikujeme, vtedy komunikujeme efektívne.

3. Chyby pri komunikácii

- Človek sa v mysli zaoberá niečím iným, jednoducho nepočúva, čo mu hovorí partner.
- Človek je taký zaujatý tým, čo chce sám povedať, že počúva iných len preto, aby čo najrýchlejšie vystriehol chvíľu a zapojil sa do rozhovoru.
- Ľudia často počúvajú iných len preto, že ich chcú hodnotiť.

- Ne dôvera medzi partnermi, nedostatočné poznanie podporujú udržanie a nárast podozrievavosti.

Aktívne počúvanie

Aktívne počúvanie tvorí veľmi dôležitý predpoklad efektívnej komunikácie. Nemôžeme efektívne komunikovať bez toho, aby sme aktívne nepríjímali signály nášho partnera. Umožňuje nám to poznanie toho, s kým hovoríme, jeho potreby, starosti, emocionálneho rozpoloženia. Dáva v komunikácii pocit pochopenia, dôležitosti, rešpektu, osobitosti, záujmu.

Deviate stretnutie klubu bolo zamerané na porozumenie textu a aplikáciu metódy splyvavého čítania. Je to spôsob, akým je možné učiť deti čítať s porozumením. Naučia sa čítať hneď tak, že rozumejú tomu, čo čítajú. Predchádza sa tak dvojitému čítaniu, tichému či sekanému čítaniu. Je to veľmi hravý a tvorivý spôsob učenia, a to predovšetkým na začiatku školského roka. Prváčikovia veľa kreslia, maľujú, cvičia, tancujú, spievajú a hrajú divadlo. Čítanie je pre nich zábava. Táto metodika je založená na hlasnom prejave. Dieťa prechádza hlasovým výzvukom, najskôr v spoločnom – hromadnom čítaní, pri ktorom dieťa naberie dostatočnú odvahu, jasnosť a zrozumiteľnosť v čítaní. Plynulé čítanie je založené na viazanom napájaní hlásky na hlásku. Metóda sa používa aj pri náprave čítania a deti dosahujú veľmi dobré výsledky aj vo vyššom veku.

Pri procese učenia sú zapojené jednotlivé orgány, ktoré na seba nadväzujú v presnej postupnosti ZRAK – HLAS – SLUCH. Veľký dôraz sa pri výučbe čítania kladie aj na správne tvorenie hlások s dlhou expozíciou a správnou intonáciou. Pracuje sa po krokoch, pričom je dôležité dokonalé zvládnutie každého kroku, kým sa prejde na ďalší krok v poradí: Najprv sa vyvodí

písmeno (hláska) > potom slabika > jednoslabičné slovo > dvojslabičné slovo > slovo vo vete > napokon viac slov vo vete.

Jednotlivé prvky sa využívajú pri práci na rôznych predmetoch, t.j. s metódou sa pracuje v rámci využitia medzipredmetových vzťahov, aby boli vytvorené dokonalé sluchové aj zrakové obrazy. Vo veľkej miere deti na zapamätanie vykonávajú rôzne práce či už individuálne alebo po skupinách. Využíva sa napríklad zanechávanie stopy v piesku, modelovanie z hlíny, z plastelíny, učiteľ pracuje s handrovými písmenkami, deti skladajú rozstrihané písmenká, dokresľujú veľké písmená, obťahujú, vyfarbujú... Docieli sa tým to, že deti už vizuálne a aj hmatom písmenká poznajú. O to ľahšie sa im potom píše, nakoľko už s nimi majú určitú skúsenosť. Hoci je táto metóda vhodná na učenie čítania ako takého, teda v našich stredoškolských podmienkach nie je veľmi využiteľná, dozvedeli sme sa zase niečo nové a obohacujúce.

Záverečné stretnutie sa venovalo čitateľskej gramotnosti a informačno-komunikačným technológiám. Základnou kompetenciou informačnej gramotnosti by mala byť schopnosť orientovať sa v zdrojoch, či už sú to tradičné alebo digitálne a sieťové, písomné, či zvukové a audiovizuálne, textové alebo fakty usporiadané v tabuľkách. Informačne gramotný človek by mal vedieť overovať vierohodnosť informačných zdrojov, konfrontovať ich a ohodnotiť. Súčasťou informačnej gramotnosti by malo byť zmysluplne interpretovať nadobudnuté informácie, využívať ich vo svojom živote a vytvárať nové kvalitné informácie a zdroje.

Vytváranie a formovanie informačnej spoločnosti nie je len automatizácia, computerizácia, digitalizácia, elektronizácia a internetizácia spoločnosti. Je to formovanie učiacej sa spoločnosti, formovanie spoločnosti, v ktorej sa zdokonaľuje mechanizmus produkcie vedeckých a výskumných poznatkov narastá význam informácií, v ktorej sa stupňuje potreba ich funkčného využívania v praxi a v neposlednom rade, v ktorej tak narastá význam moderného poňatia vzdelávacích procesov. Informačná gramotnosť nie je možná bez adekvátnej aktívnej a funkčnej čitateľskej gramotnosti, teda bez schopnosti čítať, porozumieť textu a intelektuálne spracovávať získané informácie.

Záver:

Zhrnutia a odporúčania pre činnosť pedagogických zamestnancov

Porozumenie akéhokoľvek textu je dôležitou súčasťou bežného života, je predpokladom úspešného štúdia, profesionálneho rozvoja a možnosti celoživotného vzdelávania, čo je v dnešnom svete nevyhnutné. Porozumenie textu, a to akémukoľvek, nekončí ukončením štúdia,

ale je základným výstavbovým prvkom pri formovaní názorov, postojov, životných cieľov a hodnôt. Preto je nevyhnutne nutné, aby sme podnecovali žiakov k čítaniu, k čítaniu s porozumením a ku kritickému čítaniu a mysleniu. Podpora čitateľskej gramotnosti žiakov musí byť súčasťou vzdelávacieho procesu.

Je nutnosťou, aby sa pedagóg usiloval o poskytnutie čo najkvalitnejšieho vzdelania v oblasti čitateľskej gramotnosti a nechával odkaz aj ďalším spolupracovníkom, ktorých jeho práca môže inšpirovať a posúvať profesionálne ďalej. Žiaci potrebujú neustále rozvíjať svoje komunikačné zručnosti, dostávať od učiteľa príležitosti vo vyučovacom procese, kde sa môže žiak prejaviť ústnou, či písomnou formou, skupinovú ale i individuálnu činnosťou, a tak efektívne zlepšovať a napredovať vo svojich komunikačných zručnostiach. Cieľom je naučiť žiaka efektívne komunikovať, voliť vhodný komunikačný kanál, druhy komunikácie a svoje zručnosti neustále rozvíjať.

Členovia klubu sa počas prvého polroka školského roka 2022/2023 venovali čitateľskej gramotnosti, zameriavali sa na metakogníciu, porozumenie a vyhľadávanie nových textov, analyzovali prácu s odborným textom a metódy splývavého textu, súčasťou bolo aj podnecovanie čitateľskej gramotnosti a odovzdanie si medzipredmetovej pedagogickej skúsenosti. Každé zo stretnutí obsahovalo skúsenosti vyučujúcich a tiež odporúčania pre prax v jednotlivých ročníkoch.

11. Vypracoval (meno, priezvisko)	PaedDr. Zuzana Hiščárová
12. Dátum	26.1.2023
13. Podpis	
14. Schválil (meno, priezvisko)	Ing. Jaroslav Bujda
15. Dátum	27.1.2023
16. Podpis	